

अग्निहोत्रादन्यत्कार्यं* न तत्र गुणविधिः । कुत इन्द्रियकामस्येत्युक्तस्य फलस्य धात्वर्थमन्तरेण द्रव्यमात्रादनिष्पत्तेरिति चेत् । मैवम् । कर्मान्तरविधौ दधिमता होमेनेन्द्रियं भावयेदिति मत्वर्थलक्षणाप्रसङ्गाद् गुणविशिष्टक्रियाविधौ गौरवात् । प्रकृतहानाप्रकृतक्रियाप्रसङ्गाच्च । गुणमात्रं फलाय विधीयते । यद्यपि दध्ना जुहोतीति दधि प्राप्तं तथापि फलसम्बन्धो न प्राप्तः । धात्वर्थाभावे फलासम्भव इति चेन्न । अग्निहोत्रं जुहोतीति विहितस्य प्रकृतस्य धात्वर्थस्येहानूद्यमानत्वात् । चतुर्थाध्यायस्य तृतीयपादे चिन्तितम् ।

“दध्ना त्विन्द्रियकामस्य नित्येऽन्यदुत तद्दधि ।

अन्यत्स्यात् पूर्ववन्मैवं संयोगस्य पृथक्कृतः” ॥

अग्निहोत्रे श्रूयते । दध्नेन्द्रियकामस्य जुहुयादिति । तत्र दध्नः काम्यत्वं नित्येऽग्निहोत्रे पूर्वन्यायेन तद्दधि न प्रयोक्तव्यम् । किन्त्वन्यदेव किञ्चिद्रव्यमिति चेत् । मैवम् । दध्ना जुहोतीत्यस्मिन् वाक्यान्तरे कामसंयोगमनुपन्यस्य नित्यसंयोगेन दधिविधानात् । तस्मादेकस्यापि दध्ना वाक्यद्वयेन नित्यत्वं काम्यत्वञ्चाविरुद्धम् ॥ एवमग्नीषोमीयपञ्चौ खादिरे बध्नाति खादिरं वीर्यकामस्य यूपं कुर्वीतेति उदाहरणम् ॥

इति श्रीसायनाचार्यविरचिते माधवीये वेदार्थप्रकाशे कृष्णयजुर्ब्राह्मणे द्वितीयकाण्डे प्रथमप्रपाठके पञ्चमोऽनुवाकः ॥ ५ ॥